

INNHOOLD

ORDFØRERENS FORORD 8

FORFATTERENS FORORD 9

DEL I MODERNE FREMSKRITT OG ØDELEGGENDE KRIGER 1900–1945 10

KAPITTEL 1 OPPVÅKNINGEN TIL ET NYTT ÅRHUNDRE 13

Det begynner med barna: fødsler, sunnhetsvesen og folkeskoler 16

«Vi lever i en ikke meget gylden tid»: ungdommenes fremtidsutsikter 21

De gamle familier, arbeiderbevegelsens gjenkomst og den nye arbeidsdagen 31

KAPITTEL 2 FØRSTE VERDENSKRIG OG DENS LUMSKE FARVANN 38

Provisianering til lands 41

Krigen til sjøs 46

Spanskesyke og helsestell i krigens kjølvann 55

Etterkrigskrise 57

KAPITTEL 3 MELLOMKRIGSÅRENE SPENNINGER 64

Hjem, fjøs og folk mellom krigene 68

Sosialdemokratiets utstillingsvindu 76

«Nasjonal Splid» i det konservative Arendal 79

Opprustningen av Arendals handelsflåte 81

KAPITTEL 4 ARENDAL I DEN ANDRE VERDENSKRIGEN 86

- Handelsflåten i krig 88
- Krigen kommer til Arendal 93
- Den nye krigshverdagen 99
- Den sivile motstanden 106
- Den militære motstanden 111
- Frigjøring og hjemkomst 114

DEL II FRA GJENREISNING TIL OLJEKRISE 1945–1973 118

KAPITTEL 5 OPPGJØRETS TIME – OG LANGE ÅR 120

- Rettsoppgjøret 122
- Krigsseilernes lange kamp for et økonomisk oppgjør 131

KAPITTEL 6 ARBEID, BOLIG OG FERIE TIL ALLE 140

- Sjømannskontoret, sjømannsskolen og kampen om Arendal som sjøfartshovedstad 144
- Gjenreisningen av boliger og hjem 146
- Fra Pusnes til plastbåter og telefonapparater – og en tur innom Arendals butikker 151
- «Vegar, traktorar og mjølkemaskinar og andre oppfinningar som letter livstilhøva og arbeidsliv» 158
- «Til Sørlandet for Sundhet»: Arendal som destinasjon for den store fellesferien 164

KAPITTEL 7 DE KOMMUNALE VELFERDSSAMFUNN 172

- Moland kommune: tilbake til unionen 174
- Sentralsykehus og helsestell 175
- Fra barnehage til gymnas: investeringer i fredsbarnas oppvekst 181
- En meningsfull fritid 189
- En opprørsk generasjon? 196

**DEL III IDYLLEN SOM BRAST OG VEIENE FREM
TIL ET NYTT ARENDAL 1973–2022 202**

KAPITTEL 8 VERN AV NATUR OG ARKITEKTUR 204

Fra Flødevigens Utklekningsanstalt til Bellona: Den lange kampen mot sur nedbør,
grumset sjø og svart røyk 206

Arkitekturvernere og nybyggere 218

KAPITTEL 9 SKIPSFARTENS FALL OG DEN VANSKELIGE VEIEN VIDERE 228

Fra frakt til produksjon av olje 231

Ungdom i en brytningstid 236

Arendals møter med de nye flyktningene 242

En ny kommune på vei mot et nytt årtusen 250

Surt liv på det blide Sørland 256

KAPITTEL 10 DEN MODERNE KOMMUNE 260

Nye Arendal 264

Arendal og Agder 275

Fra pandemi til 300-årsjubileum 285

NOTER 292

KILDER OG LITTERATUR 327

REGISTER 334

BILDERETTIGHETER 339